

PELASTUSOPISTO

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

NouHätä? Nuorten turvallisuuuskoulutuksen vaikuttavuus

Tutkija Dan Sundblom
Pelastusopisto

5.6.2024

PELASTUSOPISTO.FI |

Kuva: NouHätä!-kampania (SPEK, Rinne)

Hankkeen tausta, toteuttajat ja yhteistyökumppanit ja sidosryhmät

Hankkeen tausta

NouHätä? Nuorten turvallisuuskoulutuksen vaikuttavuus –hanke

- Millä tavalla NouHätä!-kampanja tukee nuorten, koulujen sekä kuntien turvallisuuspääoman kehittymistä kampanjan aikana ja sen jälkeen?
- Palosuojelurahaston (PSR) rahoittama
- Toteuttajana Pelastusopiston (PeO) TKI-palvelut
- Toteutus ajalla 1/2021–6/2024

Toteuttajat ja yhteistyökumppanit

- Hankkeen tutkijat
- Hankkeen asiantuntijat
- Pelastusopiston Tutkimus- kehittäminen ja innovaatiopalvelut (TKI)
- Pelastusopiston Onnettomuuksien Ehkäisy - tiimin opettajat
- SPEK
- Palosuojelurahasto
- Ohjausryhmä

Sidosryhmät

- Koulut
- Kunnat
- Pelastuslaitokset
- Turvallisuustoimijat
- Hyvinvointialueet & päättäjät
- Nuoret & vanhemmat

Työpaketit

1) Vaikuttavuustutkimus

Nuorten turvallisuuspääoman mittaamiseen tarkoitettu kyselytutkimukseen perustuva malli, jota voidaan jatkossa hyödyntää laajemminkin turvallisuusosaamisen ja -pääoman kehittymisen seurannassa ja vaikuttavuuden arvioinnissa

2) NouHätä!-kampanjan rakenteellinen ja sisällöllinen kehittäminen

Kehittämissuunnitelma NouHätä!-kampanjan mahdolliseen rakenteelliseen ja sisällölliseen kehittämiseen

3) Onnettomuuksien ehkäisyn koulutuksen kehittäminen

Virtuaalinen, avoimesti käytössä oleva materiaali oppilaitosturvallisuuden ja nuorten turvallisuuskasvatuksen koulutuksessa hyödynnettäväksi
Kooste tutkimuksen tuloksista PeO:n sisäiseen käyttöön

Monimenetelmäinen lähestymistapa

- Pitkittäiskysely nuorille (3)
- Aluekilpailukysely nuorille
- Nuorten NouHätä!-finalistien haastattelut
- Avaininformanttihaastattelut (koulu, pelastustoimi, kunta)
- Pelastusopiston opiskelijoiden haastattelut
- Nuorten havainnointi NouHätä!-loppukilpailussa
- Työpajat

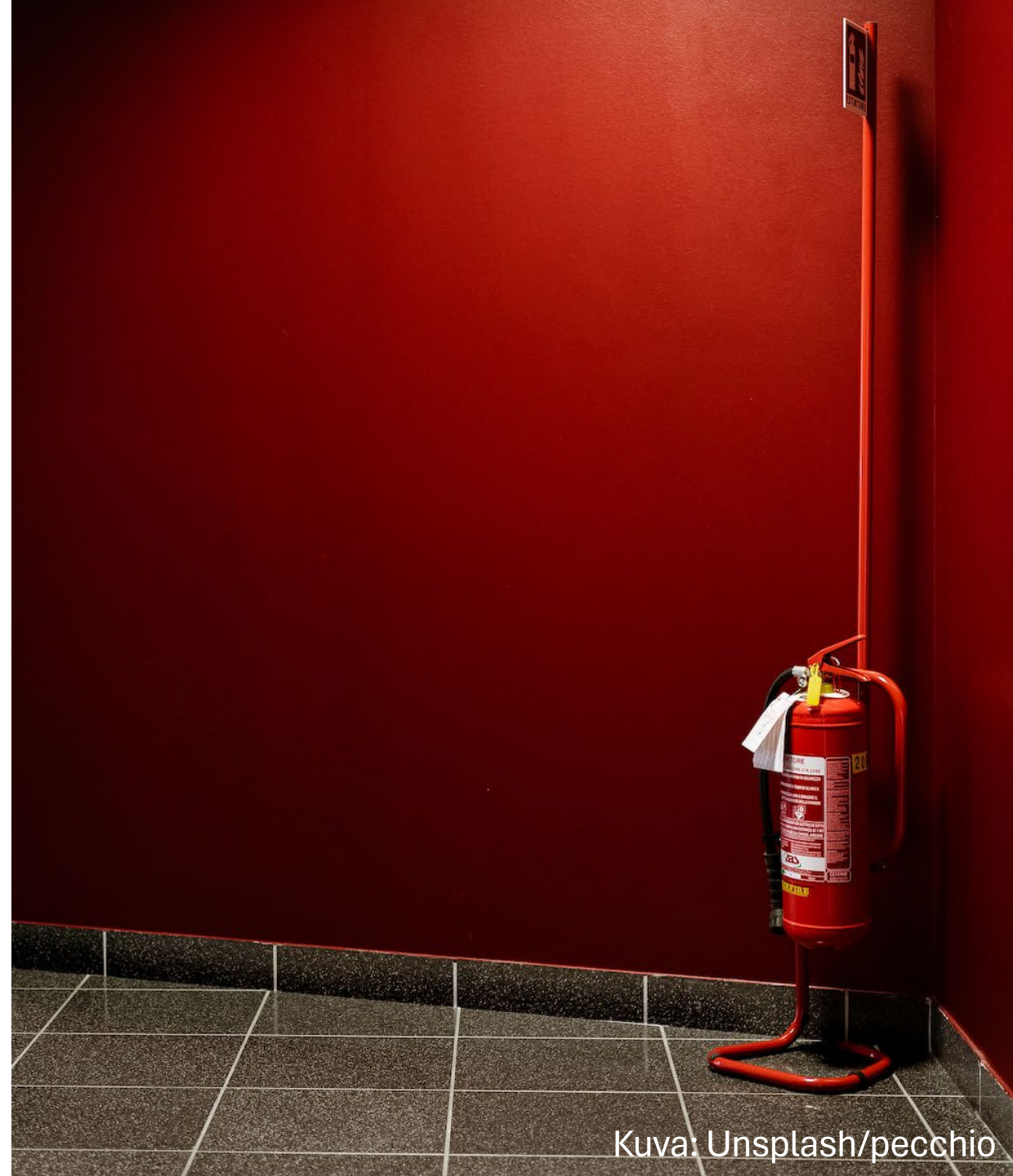
Kuva: Rikkilä

Keskeiset käsitteet

Vaikuttavuudella tarkoitamme sitä, kuinka hyvin kampanja (interventio) saa aikaan sille asetettujen tavoitteiden mukaisia muutoksia erityisesti nuorten turvallisuuspääomassa kampanjan aikana ja sen jälkeen.

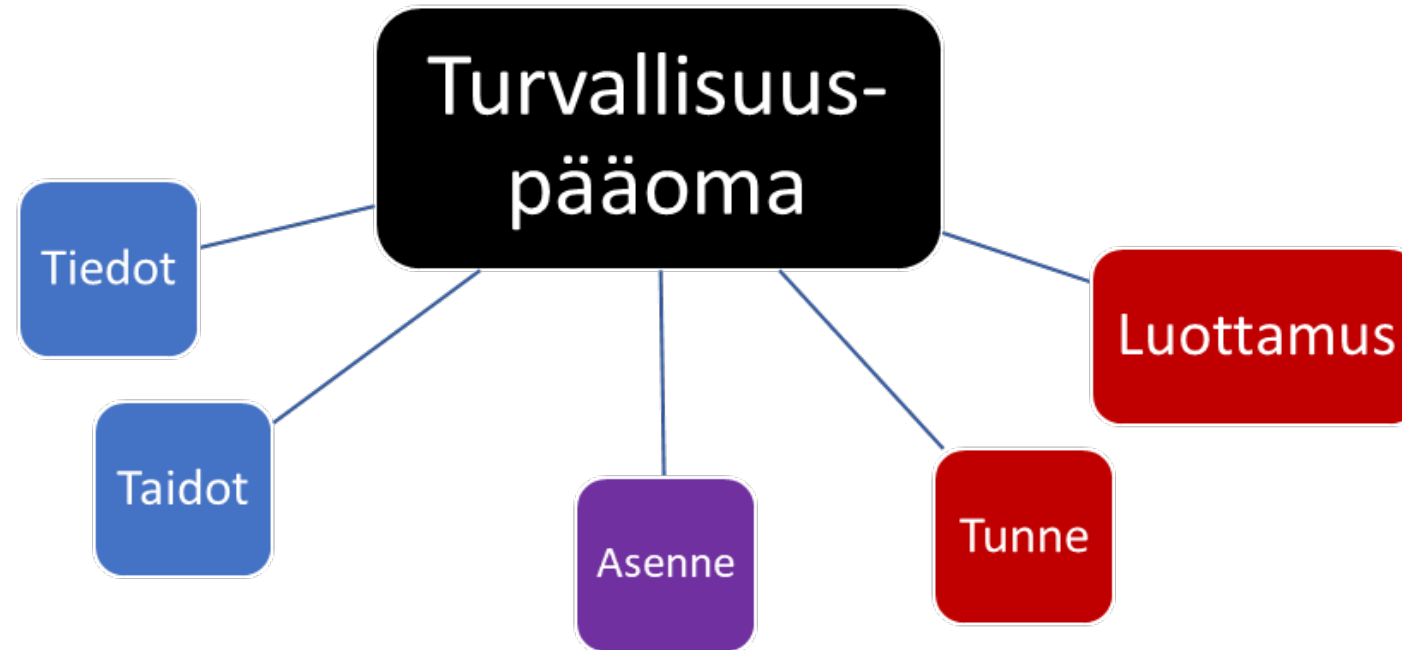
Turvallisuuspääoman muodostavat tiedot, taidot, asenteet, luottamus ja tunne.

- Käsitteellä pyrimme luomaan pohjaa monitieteiselle ymmärrykselle turvallisuudesta, joka on samanaikaisesti yksilö- ja yhteisökeskeinen.
- Pelastusalan ammattilaiset tärkeässä osassa turvallisuuspääoman kehittämisessä eri ryhmissä
- Yksilö aktiivisena turvallisuustoimijana

Sisäistetty ”osaaminen” - yhteydessä yhteiskuntaan

Aiempi tutkimus

Kirjallisuuskatsauksessa lapsille suunnattujen paloturvallisuuskampanjoiden vaikuttavuudesta Warda, Tenenbein ja Moffat (1999) saivat selville että, etenkin passiivisten opetusmenetelmien sijaan **osallistavat menetelmät, pienryhmissä työskentely** sekä **pelastusviranomaisen antama opetus** oli vaikuttavaa. Toisaalta taitojen pitkäaikainen muistaminen jäi usein alhaiselle tasolle

Somerkosken, Kärjen ja Lindforsin (2019) tutkimuksessa turvallisuusopetusinterventio koulussa vaikutti **alakoululaisten turvallisuusasenteeseen** myönteisesti, kun taas **yläkoululaisten tiedot ja taidot** paranivat sen seurauksena.

Johander ym. (2021) tutkimuksessa, KiVa koulu -kampanjassa saavutettiin parhaat tulokset, kun **opettajat seurasivat annettuja ohjeita implementaatiosta**, kun taas tulokset olivat heikoimpia opettajien käyttäessä ohjeita valikoidusti tai kun he eivät osanneet ilmoittaa, miten he olivat toteuttaneet kampanjaa.

Puolitailval ym (2024) jotka ovat tutkineet NouHätä!-kampanjan vaikuttavuutta kertakyselyllä löysivät vahvan yhteyden turvallisuuskompetenssin ja tehtyjen **käytännön harjoitteiden** välillä. Myös **tuntimäärällä** ja opetuksen toteuttaminen **pelastajan ja opettajan yhteistyönä** oli positiivinen vaikutus tuloksiin.

Tuloksia

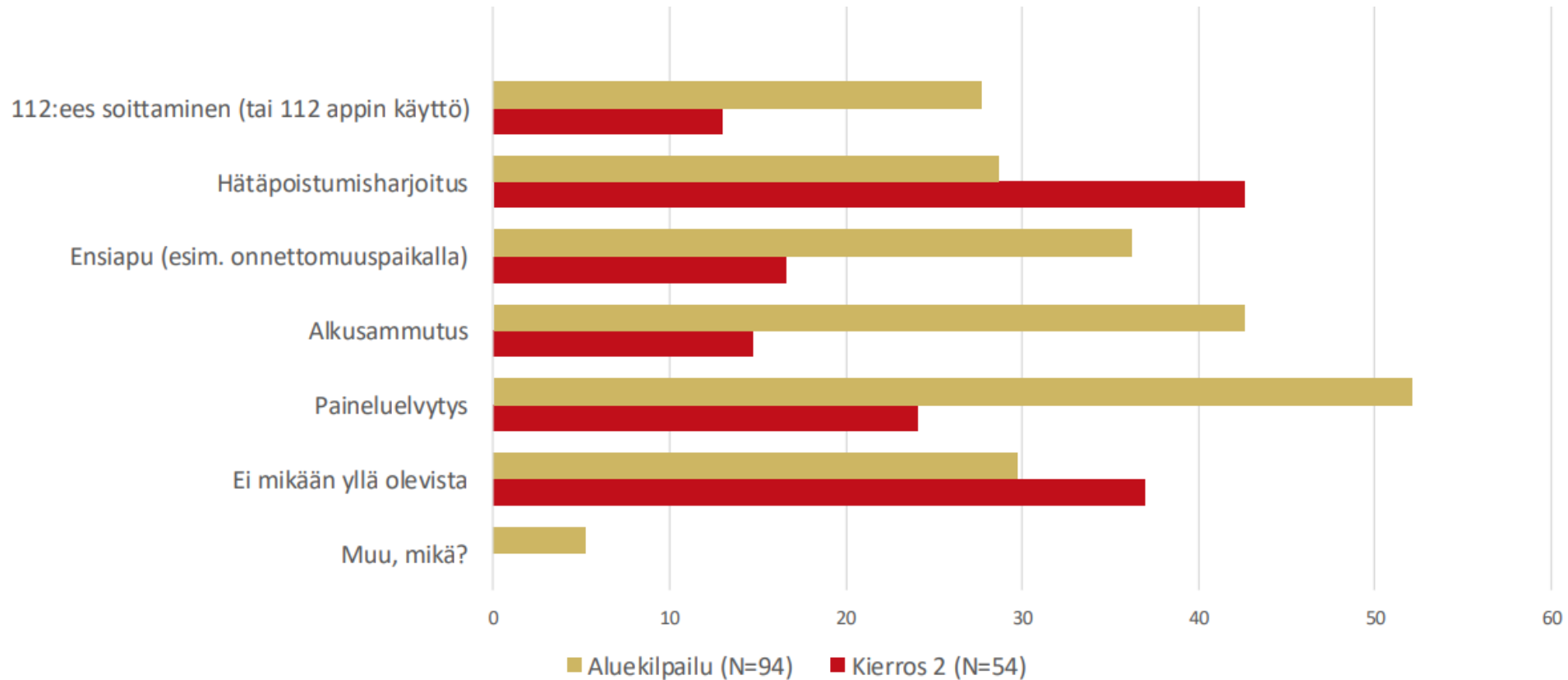

NouHätä!-kampanjan ilmenemismuodot – monet toteutustavat perusturvallisuusopetuksessa

1.	2.	3	4
Oppilaat saavat mahdollisuuden osallistua kilpailun digikarsintoihin.	Opettaja toteuttaa NouHätä!-tunnit käyttäen kampanjamateriaaleja.	Pelastusalan ammattilainen opettaa turvallisuusasioita tunnilla. Teoriaa ja/tai käytännön harjoitteita.	Vierailu pelastuslaitoksella 2-3 tuntia. Käytännön harjoitteita rasteilla ja teoriaa.

Esimerkit vuoden 2023 loppukilpailuihin osallistuneiden nuorten haastatteluista.

Pitkittäiskysely: Oletko NouHätä!-kampanjaan osallistumisen aikana tehnyt seuraavia:

Muu, mikä?

- Vesijohtojärjestelmä saastunut, mitä teet?
- Kylkiasento ja avaruuslakanaan kietominen

Turvallisuuspääoman mittaaminen pitkittäiskyselyn avulla

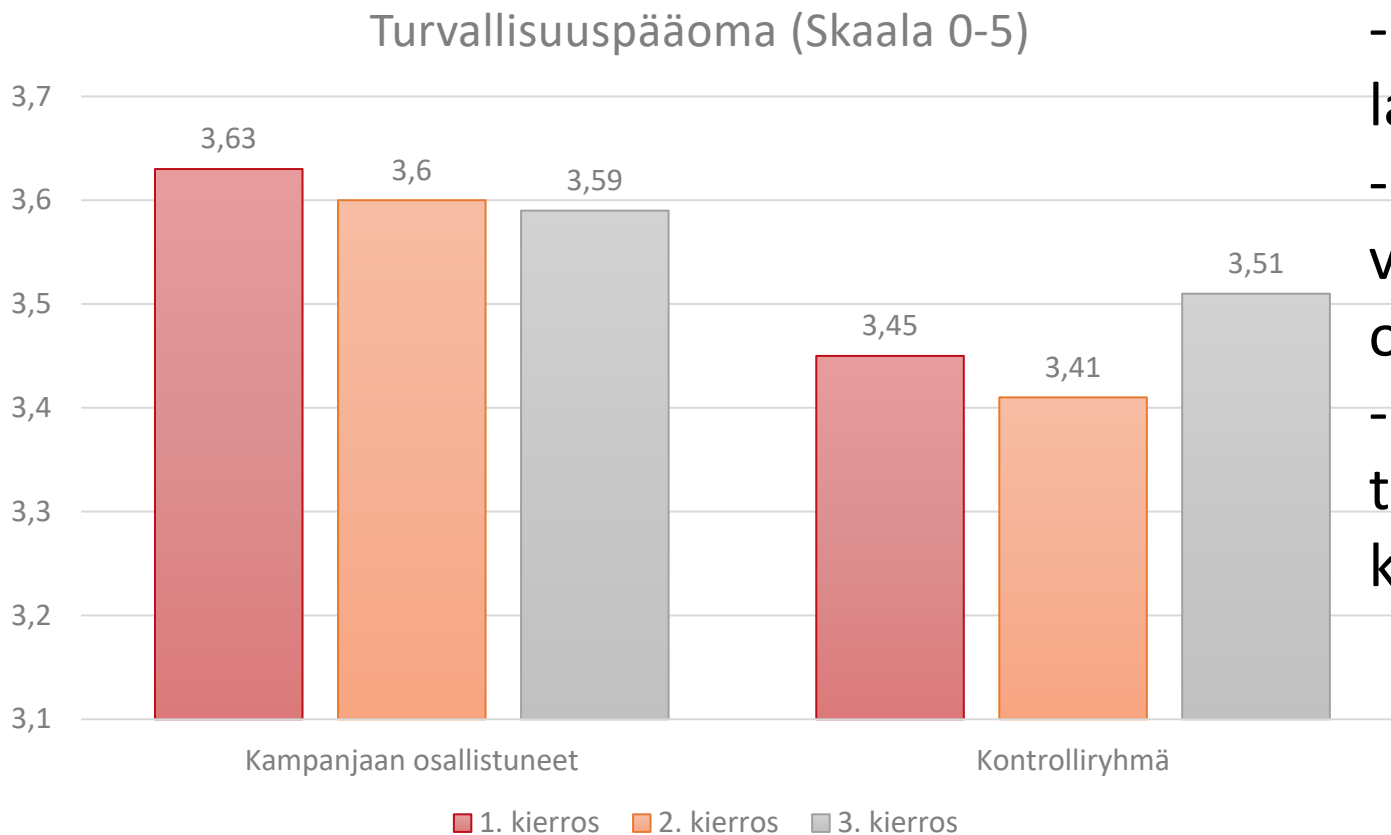
Nuoret vastasivat kyselyyn 3 kertaa, helmikuussa 2023, syyskuussa 2023 ja helmikuussa 2024. Kyselyyn vastattiin luokkahuoneissa. Kysely toteutettiin 6:lla koululla, joista 3 osallistui kampanjaan ja 3 eivät osallistuneet (kontrolliryhmä)

Turvallisuuspääomaan mittari koostuu viidestä osa-alueesta, eli taidot, tiedot, asenne, luottamus ja turvallisuudentunne. Osa-alueilla on yhtä suuret painoarvot (1/5) ja skaala on 0-5.

Nuorten kyselyvastaukset on yhdistetty ajallisesti, eli tuloksissa ovat ainoastaan ne nuoret jotka ovat vastanneet kaikkiin kolmeen kierrokseen.

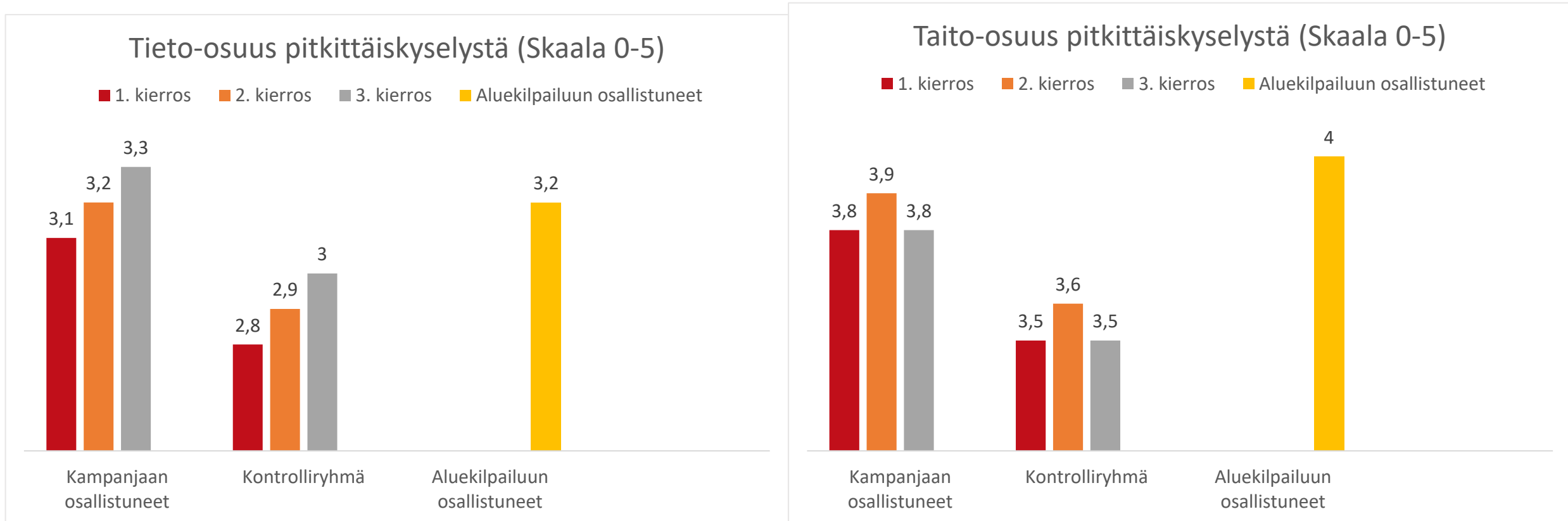

Turvallisuuspääoman kehitys pitkittäistutkimuksen aikana

- Kampanjaan osallistuneilla lievää laskua mutta erot hyvin pieniä
- Kontrolliryhmä nousee hitusen viimeisellä kierroksella, mutta ei yllä osallistuneiden koulujen tasolle.
- Asenteet, luottamus ja turvallisuuden tunne selittää kehityksen puutetta.

Tietojen ja taitojen muutos pitkittäistutkimuksen aikana

Tulipaloihin liittyvä tietämys ja taito on korkealla tasolla kampanjaan osallistuneiden keskuudessa.

Turvallisuuspääoma-mittaristo NouHätä!- kampanjan vaikuttavuuden arvioinnissa

- Osa-alueet kehittyvät eri tavoin ja interventiolla vaikuttaa olevan rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa sosiaaliseen pääoman osa-alueisiin. Tähän on monta mahdollista selitystä:

- 1) Tiedot ja taidot omaksutaan, ne jäävät ”selkärankaan” eivätkä enää ole muiden, ulkoisten vaikutteiden alaisia.
- 2) Tietoisuus vaaroista ja turvallisuudesta. Nuorten käsitys ympäröivästä maailmasta monimutkaistuu iän ja kokemusten karttuessa.
- 3) Luottamuksen laskeva yleinen trendi. Luottamus instituutioihin on viime vuosina ollut laskussa. Poliisiin ja puolustusvoimiin luotetaan edelleen, mutta luottamus koulutusjärjestelmään ja terveydenhuoltoon on madaltunut (Valtioneuvosto 2024).
- 4) Intervention rajallisuus. Asenteet, turvallisuuden tunne sekä luottamus kehittyvät suhteessa ympäröivään maailmaan vuosien aikana. Näiden kehittyminen on kompleksista ja vaikuttaminen niihin vaatisi mahdollisesti pitkäaikaisempaa ja toisenlaista interventiota.

Suosituksia – vaikuttavuutta kampanjaan

- **Käytännön harjoittelu on mielekästä ja vaikuttavaa.** Pelastuslaitoksilla on puitteet järjestää paloturvallisuuteen liittyviä harjoituksia. Paikallisten toimijoiden kartoittaminen käytännön opetuksen järjestämisessä on mahdollisuus, joka voi auttaa turvallisuusopetuksen (ja harjoitusten) järjestämisessä.
- **Kouluille tarvittava tuki kampanjan toteutukseen eri tavoin.** On tärkeää tuoda esille, että kampanjan voi toteuttaa eri tavoin ja eri tasoisesti eikä kilpailuun ole välttämätöntä osallistua. Helposti lähestyttävät opetussisällöt, videot, esimerkit, ja harjoitukset ovat tapoja toteuttaa kampanjaa riippumatta siitä, kuka oppitunteja pitää.
- **Ohjelmateorian kehittäminen.** Vaikuttavuuden arvioinnin lähtökohtana pidetään selkeitä käsityksiä siitä, mikä ja miten interventio vaikuttaa. Ohjelmateorian kehittäminen helpottaa päämäärien hahmottamista, kampanjan kehittämistä ja vaikuttavuuden arviointia sekä antaa toiminnalle raamit. Osaamistavoite osaksi ohjelmateoriaa.

Lähteet

Johander, Eerika, Turunen, Tiina, Garandeanu, Claire F. & Salmivalli Christina (2021). Different Approaches to Address Bullying in KiVa Schools: Adherence to Guidelines, Strategies Implemented, and Outcomes Obtained. *Prev Sci* 22, 299–310. <https://doi.org/10.1007/s111>

Kansalaispulssi (2024) Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/kansalaispulssi>

Puolitaival, Mikko, Somerkoski, Brita, Lindfors Eila & Laakkonen Eero (2024). Safety competence promotion in secondary education – A case of the Finnish NouHätä! Programme. *Heliyon* 10 (8) <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e28099>

Somerkoski, Brita & Kärki, Tomi & Lindfors, Eila (2019). Learning Outcomes: Safety Education for Comprehensive School Pupils. *European Journal of Social and Behavioural Sciences*, vol. XXVI, 3009–3020. [doi:10.15405/ejsbs.262](https://doi.org/10.15405/ejsbs.262)

Warda, Lynne, Tenenbein, Milton & Moffat Michal. (1999). House fire injury prevention update. Part II. A review of the effectiveness of preventive interventions. *Injury Prevention* 1999; 5, 217-225.

PELASTUSOPISTO

Julkaisut:

- Sundblom, D., Rikkilä, S., Puustinen, A., Somerkoski, B. & Mäki-Opas, T. (2024).
Turvallisuuspääoma-käsiteanalyysi. *Tiede ja Ase*, Vol 2023 Nro 81.
- Rikkilä, S., Sundblom, D., Mäki-Opas, T., Somerkoski, B., Ahonen, T. & Puustinen, A. (2024).
Vaikuttaaks tää? Kampanjan vaikuttavuuden arvioinnin menetelmät pelastusalalla – tapaus NouHätä! *Pelastus- ja turvallisuustutkimuksen vuosikirja 2024* (julkaisematon)
- **Tutkimusraportti** (2024, julkaisematon)

Puh. 0295 450 201, PL 1122 (käyntiosoite: Hulkontie 83), 70821 Kuopio

PELASTUSOPISTO.FI

Dan Sundblom

Puh. 0295453431, Gsm 0504411796

dan.sundblom@pelastusopisto.fi